

นานาสาระ

ส่งยาถึงบ้าน

ศ.นพ.สมศักดิ์ เทียมเก่า

อนุสาขาวิชาประสาทวิทยา สาขาวิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การระบาดของโรคโควิด 19 ในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพของประเทศในหลายๆ ส่วน เช่น การเข้าถึงระบบสุขภาพและการรักษาต่อเนื่อง เพราะต้องมีการจำกัดการเดินทาง และลดความแออัดในโรงพยาบาล จึงก่อให้เกิดระบบบริการรูปแบบใหม่ เช่น การตรวจรักษาด้วยระบบแพทย์ทางไกล (telemedicine) และระบบบริการส่งยาถึงบ้าน ส่งยาถึงร้านยา เป็นต้น

ทำไมจึงต้องมีการส่งยาถึงบ้าน

การบริการส่งยาถึงบ้านมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การทำให้ผู้ป่วยโรคเรื้อรังสามารถรับการรักษาดูแลอย่างต่อเนื่อง ไม่ขาดยาถึงแม้ไม่ได้มาพบแพทย์ที่โรงพยาบาล ซึ่งมีความเหมาะสมกับการรักษาต่อเนื่องของผู้ป่วยโรคเรื้อรังในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 เพราะผู้ป่วยอาจมีข้อจำกัดด้านการห้ามการเดินทางข้ามจังหวัด และนโยบายการลดความแออัดในโรงพยาบาล การส่งยาถึงบ้านช่วยแก้ปัญหาการขาดยา หรือขาดการรักษาอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเกิดจากนโยบาย lockdown หรือนโยบายลดความแออัด หรือเหตุผลใดๆ ของผู้ป่วยและครอบครัวที่ไม่สามารถพาผู้ป่วยมาพบแพทย์ได้ แต่ผู้ป่วยก็จะได้รับยารักษาโรคเรื้อรังอย่างต่อเนื่องได้ ซึ่งการส่งยาถึงบ้านนั้นจะต้องเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพสูง มีความถูกต้องแม่นยำสูงมาก มีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด หรือไม่ควรมีเลย เช่น การส่งยาผิดชนิด ผิดคน เป็นต้น ที่สำคัญ คือ ความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ดังนั้นผู้ป่วยที่รับยาต่อเนื่องที่บ้านต้องเป็นผู้ป่วยที่อาการดี อาการคงที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของปัญหาสุขภาพในช่วงเวลาที่ผ่านมา ไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนการรักษาทุกครั้งที่พบแพทย์ ดังนั้นผู้ป่วยที่มีความเหมาะสมในการรับยาที่บ้าน คือ ผู้ป่วยที่มีอาการดี อาการของโรคไม่มีภาวะแทรกซ้อนหรือทรุดลง การรักษาคงที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของวิธีการรักษาในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา

การรับยาที่บ้านอาจมีทั้งระบบที่ต้องตรวจกับแพทย์ด้วยระบบ telemedicine หรือไม่ก็ต้องตรวจก็ได้ ขึ้นกับความต้องการของผู้ป่วย แต่ที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่ง คือ ควรจะมีระบบ

telepharmacy เพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้ผู้ป่วยในการป้องกันการส่งยาผิดคน ผิดชนิด และเพิ่มความมั่นใจให้ผู้ป่วยในการสอบถามถึงวิธีการใช้ยาที่ถูกต้องด้วย ซึ่งทางโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ร่วมกับคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ร้านยาคุณภาพ เภสัชกรจิตอาสาในจังหวัดขอนแก่นร่วมมือกันพัฒนาระบบ telepharmacy เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย ส่งผลให้การส่งยาถึงบ้านของโรงพยาบาลศรีนครินทร์จำนวนมากกว่า 40,000 ครั้งมีความถูกต้อง และมีความผิดพลาดน้อยมากๆ

จากการสอบถามผู้ป่วยและครอบครัวผู้ป่วยประมาณ 1,000 คน เพื่อประเมินค่าใช้จ่ายที่ประหยัดลงไปเมื่อใช้ระบบส่งยาถึงบ้าน พบว่าในแต่ละครั้งที่ผู้ป่วยมาพบแพทย์นั้นจะมีค่าใช้จ่ายประมาณ 1,000 บาทต่อครั้ง ดังนั้นการส่งยาถึงบ้านของโรงพยาบาลที่ผ่านมากกว่า 40,000 ครั้ง ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายไปได้มากกว่า 40,000,000 บาท นอกจากนี้ยังสามารถลดความแออัดลดการใช้บริการในโรงพยาบาลได้ถึง 40,000 visit ซึ่งมีประโยชน์อย่างมาก

ขั้นตอนการให้บริการส่งยาถึงบ้าน

การส่งยาถึงบ้านมีแนวทางไม่ซับซ้อน เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเข้าถึงระบบได้สะดวก ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มผู้ป่วยที่เหมาะสมในการเข้าร่วมโครงการส่งยาถึงบ้าน ได้แก่ ผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่มีอาการคงที่มาอย่างน้อย 6 เดือน ไม่มีภาวะแทรกซ้อนในช่วงเวลาดังกล่าว และการรักษาที่ได้รับก็ไม่มีเปลี่ยนแปลงมาอย่างน้อย 6 เดือน

2. ยาที่ใช้รักษาไม่ใช่ยาเสพติดที่อาจเสียคุณภาพในระหว่างการจัดส่ง หรือเป็นยาที่จะสูญเสียคุณภาพในระหว่างการจัดส่งแบบปกติทั่วไปของไปรษณีย์ไทย

3. ผู้ป่วยได้รับการประเมินจากแพทย์ผู้ให้การรักษาแล้วว่าสามารถจัดส่งยาถึงบ้านเพื่อให้บริการรักษาต่อเนื่องได้

4. ผู้ป่วยหรือญาติส่งรายละเอียดของยาที่ต้องการมาที่เจ้าหน้าที่

5. เจ้าหน้าที่จะประสานกับแพทย์ เพื่อพิจารณาสั่งการรักษาและให้ทางเภสัชกรจัดยาให้ตามที่แพทย์ระบุ

6. เจ้าหน้าที่จัดส่งยาถึงบ้านผู้ป่วย

7. ทีมเภสัชกรมีบริการ telepharmacy เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและป้องกันความผิดพลาด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การให้บริการส่งยาถึงบ้านนั้นเป็นระบบที่เพิ่มการเข้าถึงและเพิ่มความต่อเนื่องให้ผู้ป่วยในการเข้าถึงระบบการรักษา และสามารถลดความแออัดในโรงพยาบาล ลดค่าใช้จ่าย ลดระยะเวลาการเดินทางของผู้ป่วยและญาติ ลดภาระของผู้ป่วยและญาติได้เช่นเดียวกัน จึงเป็นกิจกรรมที่ควรสานต่อไป ถึงแม้จะไม่มีภาวะระบาดของโรคโควิด 19 แล้ว